

Starkölsförsöket: från fosterstadiet till vuxen ålder

J Peter Nilsson

IIES, Stockholms universitet

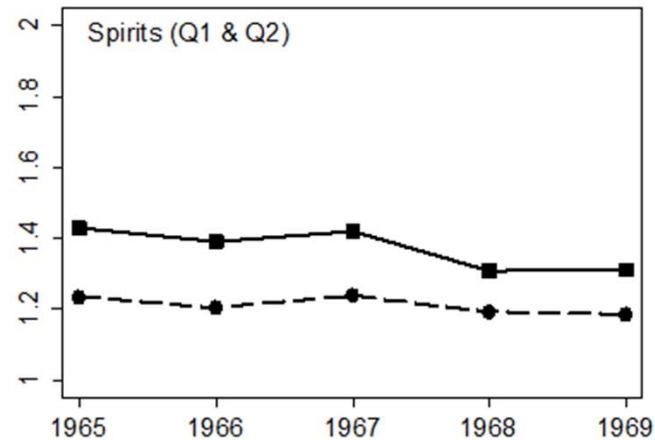
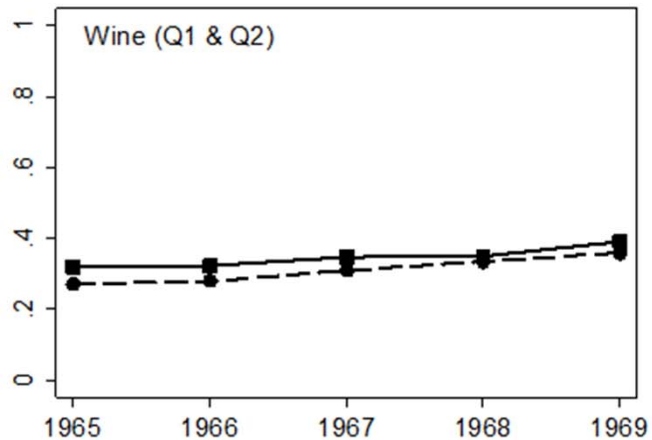
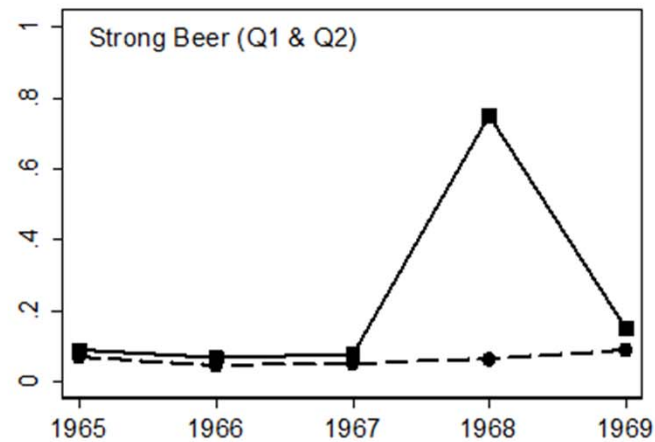
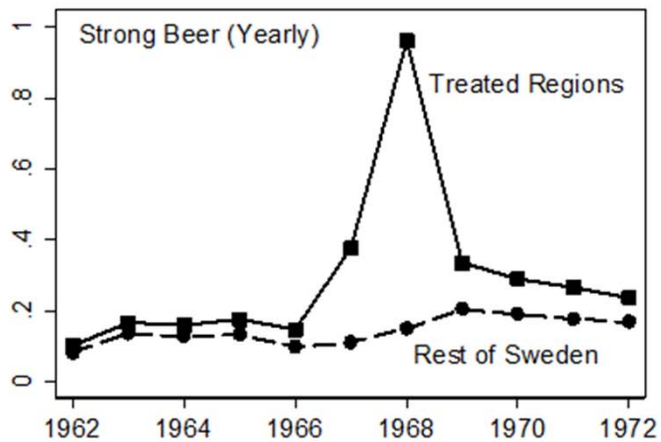
UCLS & IFAU, Uppsala universitet

- Starkölsförsöket
 - Kortsiktiga effekter
 - Långsiktiga effekter
 - Vad kan vi lära oss av försöket?

Starkölsförsöket

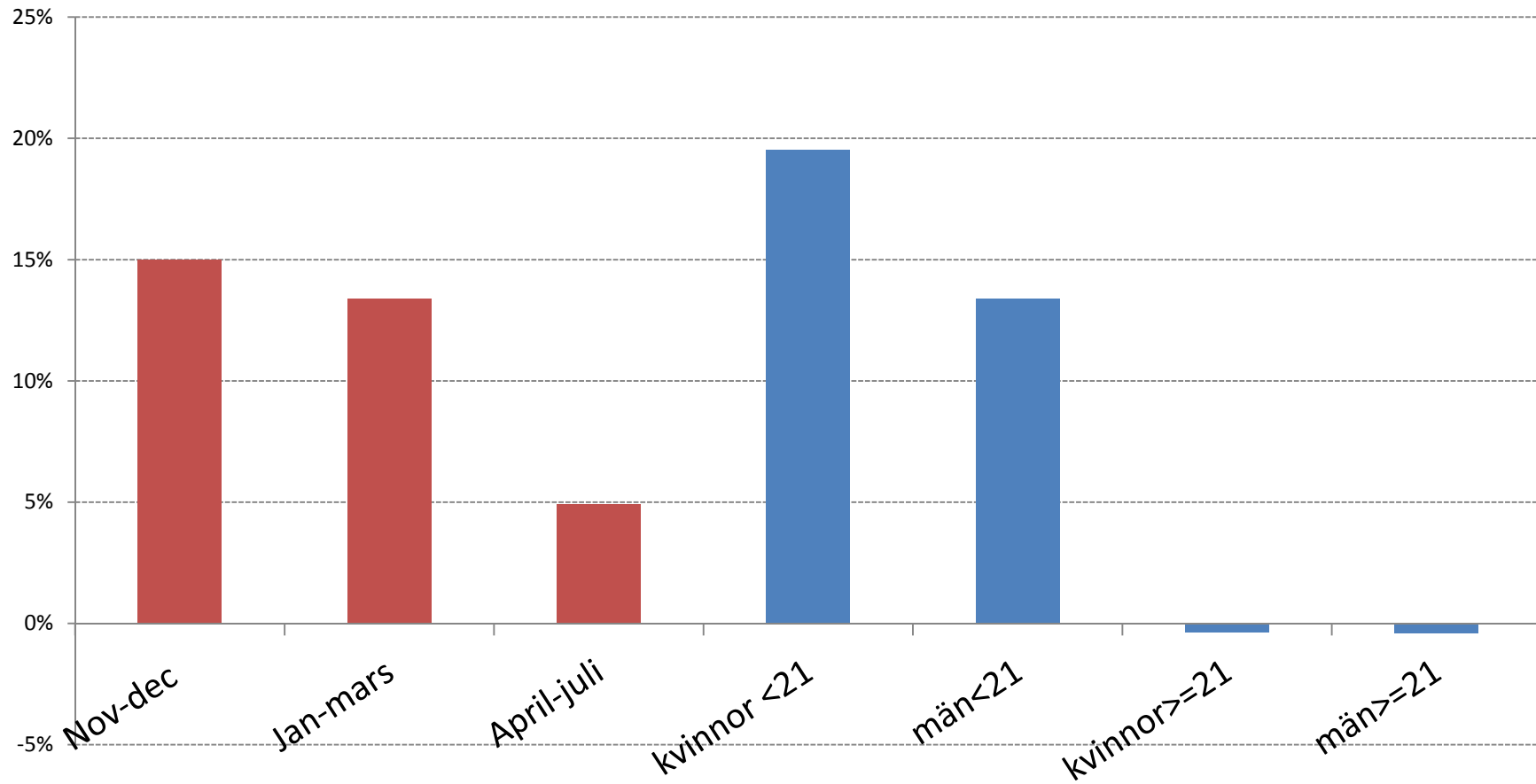
- Förändra konsumtionsmönstret från spritdrycker till drycker med lägre alkoholvolym
- Försöksverksamhet i Göteborg- och Bohuslän samt Värmlands län (APUs ledning)
 - Starkölsförsäljning i livsmedelsbutiker
 - Ökad tillgängligheten av starköl => minskad spritkonsumtion
 - Plan: November 1967 t.o.m. december 1968.
 - Därefter utvärderas
- Försöket avbryts efter 8,5 månad (15 juli, 1968)
 - rapporter om ökat fylleri, särskilt bland ungdomar.

Starkölsförsöket: Alkoholförsäljning per capita

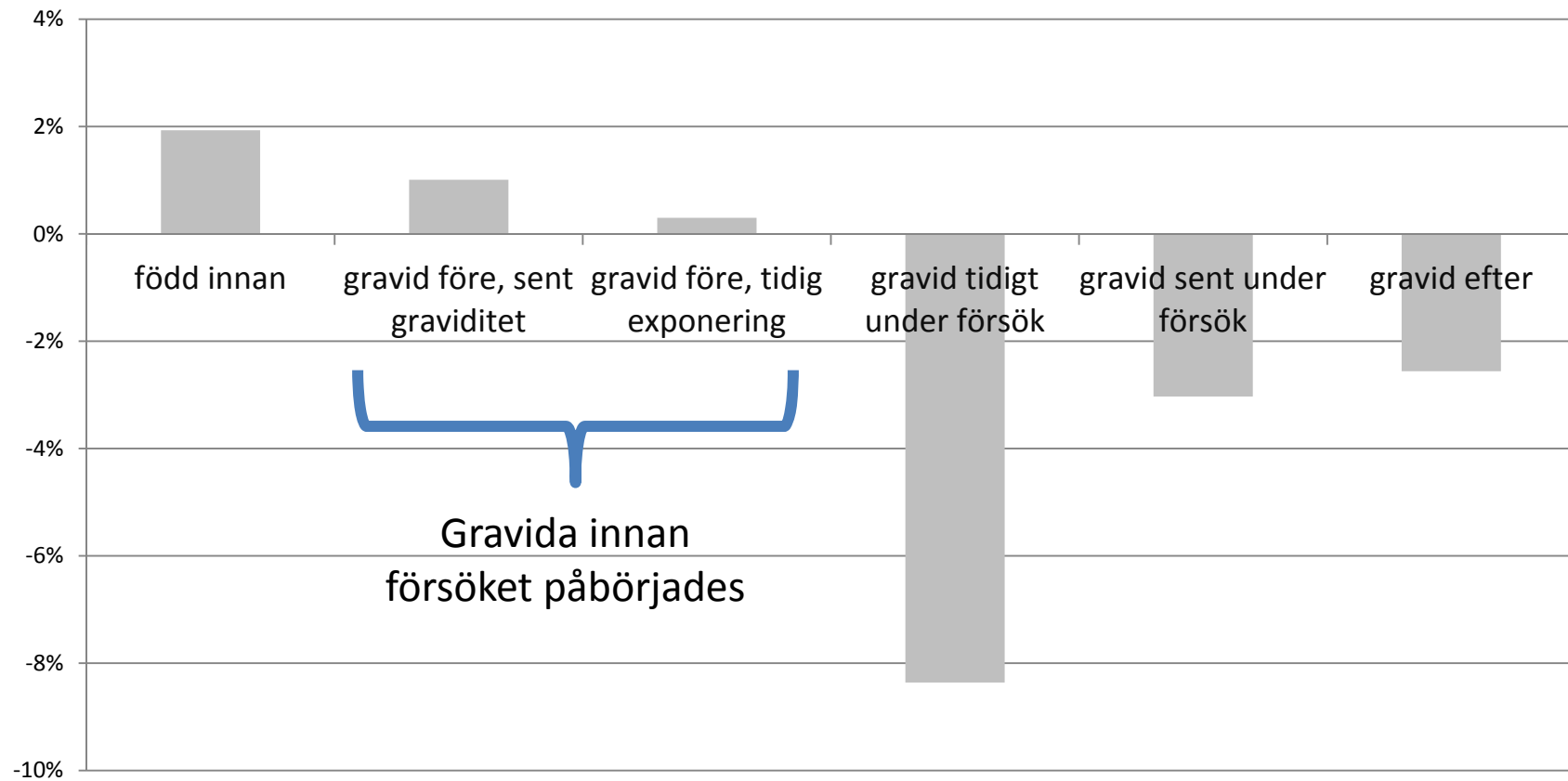
Starkölsförsöket: Fylleri

Procentuell förändring av omhändertagande för fylleri

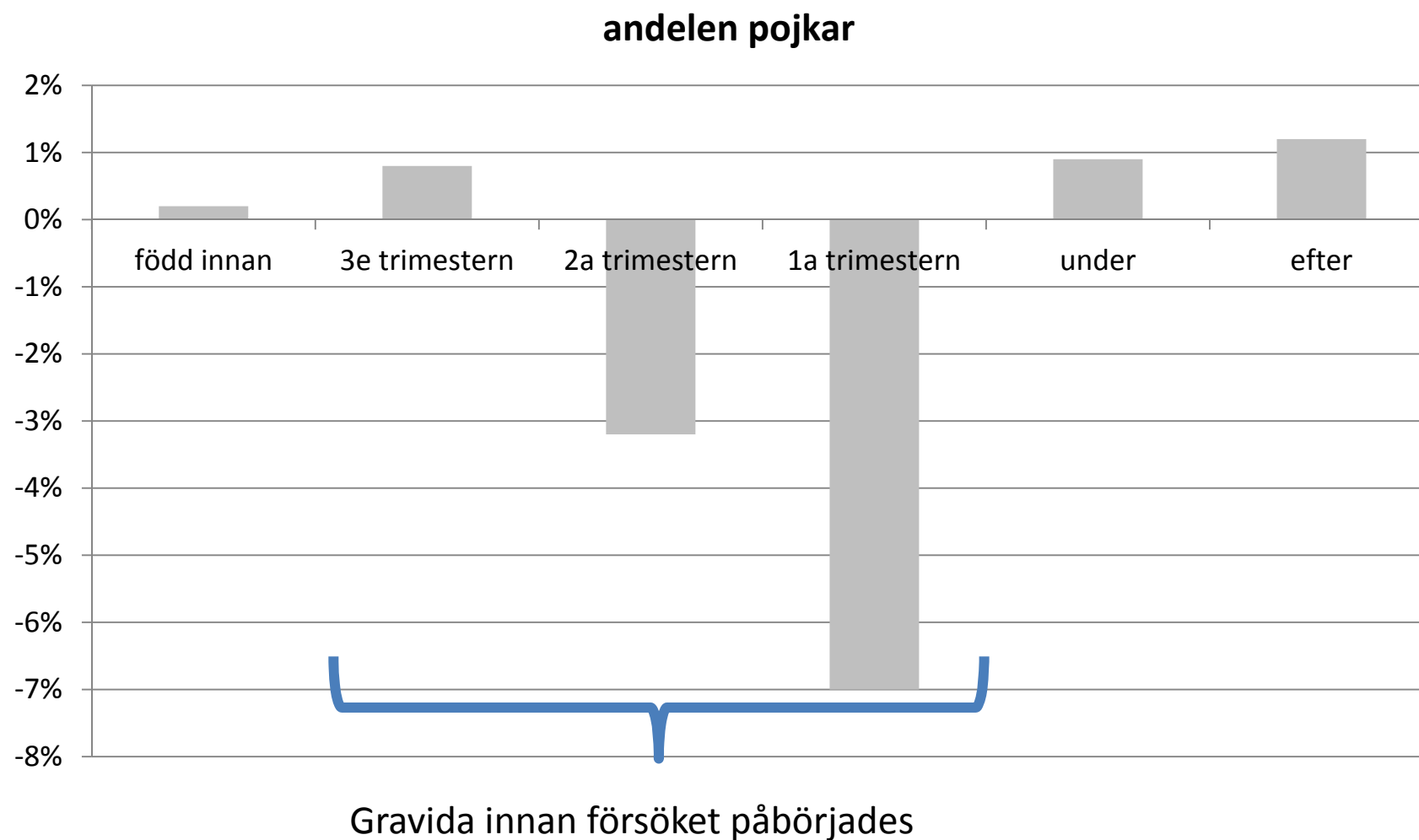

Starkölsförsöket: Familjekomposition

morfar/farfars inkomst 1968

Starkölsförsöket: Fostermiljön

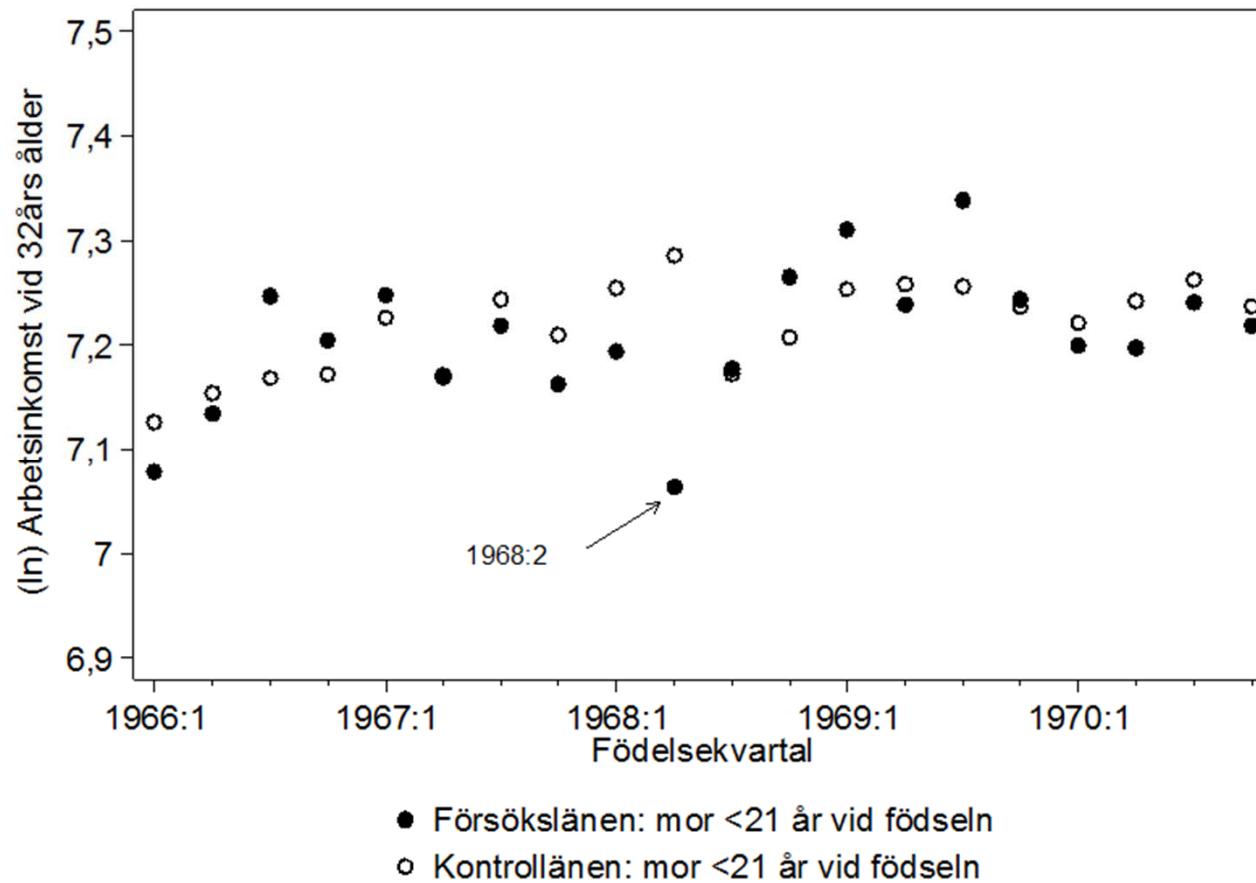
Sammanfattning kortsiktiga effekter

- Flera samstämmiga indikatorer på alkoholkonsumtion tyder på markant ökning bland unga under den tidigt delen av försöket.
- En potentiell förklaring till de skilda effekter:
 - För de över 21 år ökade i tillgängligheten av en dryck med relativt låg alkoholhalt (marginell effekt på spritkonsumtionen)
 - För de under 21 år gällde dock det omvända.
 - Åldersgräns var 16 i livsmedelsbutiker
 - Från 26 systembolag i GBG till omkring 1 500 butiker

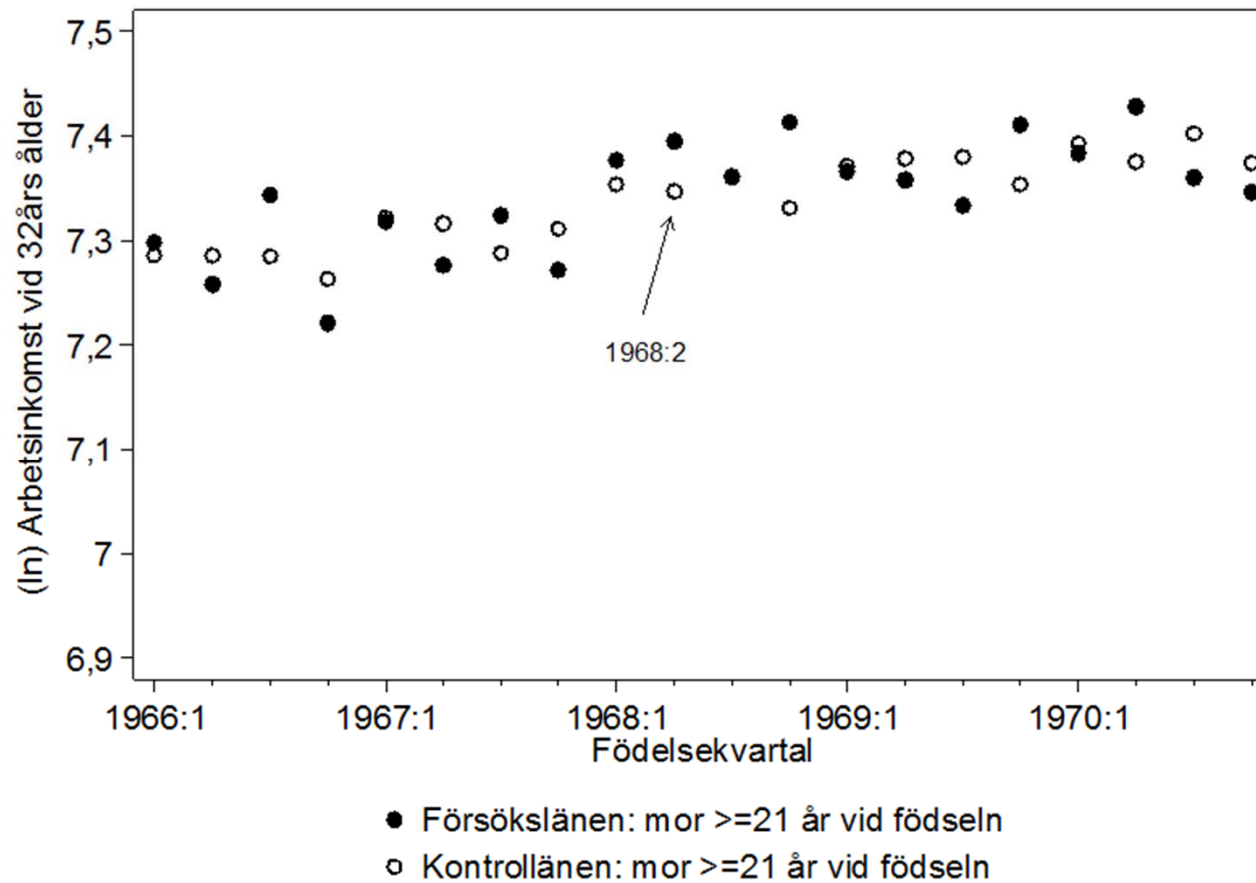
Hur påverkades de som exponerades i fosterstadiet på lång sikt?

- Fokus på barnen till mödrar som blev gravida innan försöket inleddes och exponerades från tidig graviditet
 - Minimerar risken för att sammanblanda effekterna av exponering med t.ex. effekter av alkohol på familjekomposition/situation
- I tidigt graviditet vid början av försöket
 - Samtidigt som alkoholkonsumtionen ökade mest

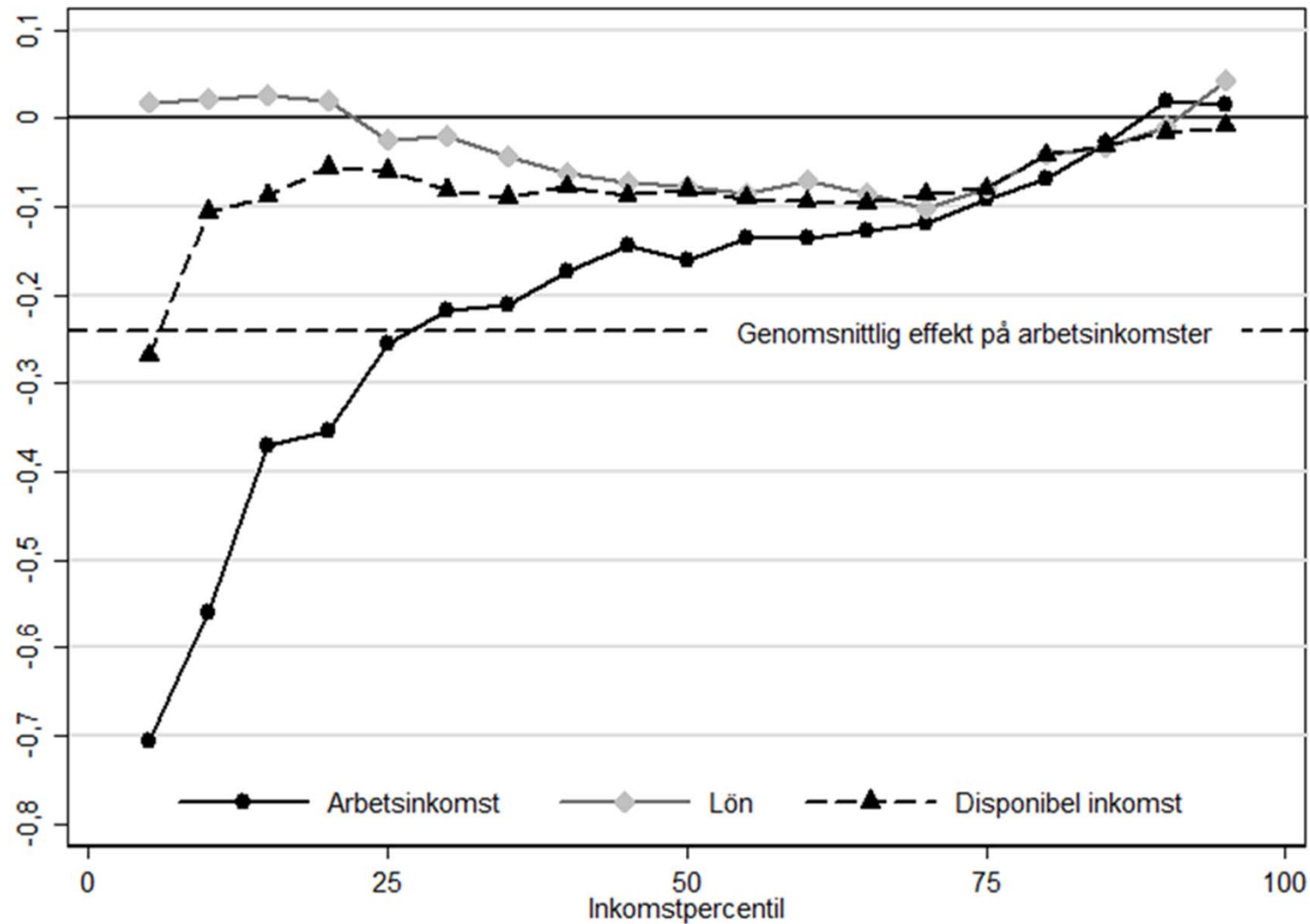
Barnens arbetsinkomster vid 32 års ålder: mor under 21 vid födseln

Barnens arbetsinkomster vid 32 års ålder: mor över 21 vid födseln

Vilka påverkades mest?

Andra mekanismer

- Kortare utbildning
 - Mindre sannolika att avsluta gymnasium och påbörja högre utbildning. Större effekter för män än kvinnor.
- Lägre kognitiva och icke-kognitiv förmågor (män)
 - Sämre resultat på mönstringsproven (kognition)
 - **Logisk och spatial förmågor**, samt **synonymtest**
 - Lägre poäng från psykologintervjun vid mönstringen
 - **“Social mognad”** (ansvarstagande, utåtrikning, självständighet)
 - **“Intensitet”** (förmåga att aktivera sig själv utan extern påverkan)

Ytterligare resultat

- Högre sannolikt för nollinkomst
- Högre sannolikt för socialbidragsberonde
- Effekterna större för män än kvinnor
- Effekter av försöket på *nästa generation*?
 - Inga effekter på fertilitet vid 37 års ålder.
 - Barnens egna barn är inte mer sannolika att ha låg födelsevikt eller födas förtidigt

Sammanfattning: Långsiktiga effekter

- Försöket påverkade barnen som var i fosterstadiet
 - Första studien på inkomst i vuxen ålder
 - Effekterna är betydande

Vad kan vi lära oss av starkölsförsöket?

- Mäter effekterna av en *temporär ökning i tillgängligheten av alkohol* under graviditeten
 - Naturligt experiment som löser många metodproblem
- Ska dock endast varsamt tolkas som enbart effekterna av *mödrars alkoholkonsumtion*.
 - Kontext + ökad alkoholkonsumtion bland kvinnor < 21
 - Effekterna koncentrerade bland de i tidig graviditet
 - Effekter på fostermiljö
 - Negativa effekter även i jämförelse med syskon

Vad kan vi lära oss av starkölsförsöket?

- hur pass relevanta resultaten från ett försök på 1960-talet i dag?
 - Mycket mer information idag
 - Motsvarande ökning i tillgänglighet genererar sannolikt inte lika stora effekter idag (?)
- Flera nordiska och internationella studier visar dock att alkoholkonsumtion under tidig graviditet är vanligt förekommande
 - Underrapportering
- En hög andel av gravideterna är oplanerade
 - Särskilt bland yngre mödrar

Vad kan vi lära oss av starkölsförsöket?

- Ger oss kanske framför allt en fingervisning om att denna kritiska period i barnets utveckling inte enbart är av intresse ur ett medicinskt perspektiv
- Belyser vikten av investeringar tidigt i livet för rent ekonomiska utfall.

Vad kan vi lära oss av starkölsförsöket?

- Förebyggande åtgärder
 - förbättra kvinnors och barns hälsa redan före och/eller under graviditeten kan ge betydande avkastning långt senare, både i termer av skolresultat och inkomster senare i livet.
- Hur kompensera effektivt?
 - Kognitiva vs icke-kognitiva förmågor

Vad kan vi lära oss av starkölsförsöket?

- Förbättrad tidig hälsa innebära att avkastningen på investeringar senare under barndomen ökar
 - t.ex. minskad klasstorlek, bättre lärarkvalitet
- Avkastningen av sådana investeringar påverkas positivt av nivån på humankapitalstocken vid skolstarten
 - (Cunha och Heckman, 2007)

- Tack!